

Proročka uloga redovništva u borbi protiv trgovine ljudima

s. Eugenija Bonetti, misionarka Družbe Gospe od Utjehe

Predgovor

Zahvaljujem predsjednici HUVRP-a, vaše redovničke unije majci Mariji-Ani Kusturi te članovima predsjedničkog vijeća na pozivu da zajedno s vama proslavim, drage sestre iz Hrvatske, dan koji Crkva svake godine posvećuje posvećenom životu.

Blagdan Isusova prikazanja u hramu želi podsjetiti sve redovnike diljem svijeta na to da Bog ima prvo mjesto u našem životu koji živimo u vjernosti svojim karizmama koje su nam namrli naši utemeljitelji te u radosnom služanju Crkvi i društvu. To služanje mora biti konkretan i pravi izraz Božje ljubavi prema tom našem čovječstvu potrebnom ljubavi i opraštanja, dostojanstva i poštivanja, pravednosti i mira, solidarnosti i zajedništva.

Danas, u sklopu ovog posebnog dana, želim s vama razmišljati o jednom od najponižavajućih današnjih siromaštava kojim je, po tko zna koji put, pogođena ranjiva i siromašna žena. Zato želim s vama podijeliti svoje iskustvo "ulične i noćne misionarke" koja, nakon 24 godine misionarskog života u Keniji (od 1993. godine, najprije u Torinu, a od 2000. u Talijanskoj uniji viših redovničkih poglavarica – USMI), živi i radi u Italiji u kontaktu s mnogim ženama, koje je naš način života učinio ropkinjama, kako bi im se vratilo ono "dostojanstvo, identitet i sloboda" kakvu im je Stvoritelj naumio.

Ovim se izlaganjem ne želi teoretizirati o novim oblicima siromaštva među koje se ubraja i trgovanje ljudima. Naprotiv, taj se problem želi predočiti u svoj njegovoj stvarnosti izrabljivanja i otuđivanja te ukazati na sva nastojanja da se kroz rad, solidarnost i umreženost različitih redovničkih zajednica, zajedno s ca-

ritasima i drugim tijelima, pruža dragocjena pomoć mnogim ženama koje se bore kako bi pobijedile siromaštvo, izrabljivanje i diskriminaciju i ponovno pronašle smisao života i svoje vrijednosti koje su zanijekane ili pogažene.

Svjesnost da ta pojava obuhvaća mnoge kategorije ljudi i da su njezini uzroci razni kao što su rad, trgovanje ljudskim organima, djeca vojnici, posvajanje, prosjačenje te drugi, ovim se osvrtom želi posebno ukazati na problem spolnog izrabljivanja koje je, kako je definirano, "pravi zločin protiv čovječanstva".

Pojava "trgovanja ženama i djecom" zbog izrabljivanja njihova rada, a prije svega spolnog izrabljivanja, ne jenjava, nego se širi zapanjujućom brzinom poprimajući sve više izgled globalnoga ropstva. Da bi se odgovorilo na te nove izazove, nužne su nove strategije intervencije te da se u borbu protiv te pojave uključe različite snage.

Gdje pronaći nadahnuće i hrabrost za suočavanje s tim velikim problemima? Odgovor je u Božjoj riječi, crkvenom nauku i samim našim redovničkim karizmama

Tko je moj bližnji?

Neki zakonoznanac, hotеći se opravdati, reče Isusu: "A tko je moj bližnji?" Isus prihvati i reče: "Čovjek neki silazio iz Jeruzalema u Jerihon. Upao među razbojнике koji ga svukoše i izraniše pa odoše ostavivši ga polumrtva." (Lk 10,29-37)

Na zakonoznančevu pitanje Isus ne daje teološki i iscrpan odgovor, nego nudi zbunjujuću i složenu, a u isti mah jasnu i izazovnu prisposobu koja stubokom izokreće kulturne sastavnice, otklanja

predrasude, osuđuje određena držanja i potiče na djelovanje. Jedino čemu Isus posvećuje pažnju i brigu je osoba koja stoji pred njim; svaka osoba bez obzira na situaciju u kojoj se našla jer ta je osoba bližnji kojeg treba ljubiti i u potrebi priteći mu u pomoć. Ali, može li i danas ta prisposoba biti aktualna? Je li aktualan odgovor koji Isus daje onomu tako ga pita: "Tko je moj bližnji?"

Da Isus mora danas ispriopovijedati tu prisposobu, vjerojatno bi započeo ovako: "Neka mlada Nigerijka putovala iz Nigerije za Italiju kroz pustinju Saharu, ali je pograbiše trgovci ljudima. Oni je prevariše i zlostavljajući, oteše joj dostojanstvo, prava i slobodu i ostaviše je polumrtvu..." Kako bi Isus nastavio svoje izvješće? Kako bi protumačio i objasnio tu prisposobu?

Ako proanaliziramo osobe, sklonosti i intervencije, otkrivamo jasnu sličnost između onoga što je Isus predočio svojim slušateljima prisposobom o dobrom Samarijancu i onoga što se događa danas, u novim okolnostima, na cestama naših gradova i sela. Lica, imena i okolnosti se mijenjaju, ali stvarnost nasilja nad slabom i nezaštićenom ženom ostaje ista.

Položaj žene u današnjem svijetu

Siromaštvo, marginaliziranost, diskriminiranost i izrabljivanje – sve to oslikava lik žene u današnjem svijetu. One predstavljaju 80 posto onih koji žive u stanju apsolutnog siromaštva i oko dvije trećine od 850 milijuna nepismenih u svijetu. Više od polovice osoba pogođenih virusom AIDS-a čine žene između 15. i 24. godine života, a najveći ih dio živi u zemljama u razvoju. Naime:

- u mnogim je zemljama žena ta koja mora misliti na to kako uzdržati svoju obitelj;
- žena je ta koja trpi zbog bo-

lesti, nedostatka vode, ratova i plemenskih sukoba;

- žena je ta koja trpi zbog pomanjkanja lijekova i zaraze AIDS-om;
- žena je ta koja ne može pohađati školu, nije plaćena za svoj rad i ne može se probiti na odgovorne položaje;
- upravo je ona ta koja je često prisiljena napustiti svoju domovinu da bi drugdje potražila sigurnost i blagostanje za sebe i obitelj;
- žena je ta koja je prije svih izložena – najvećim dijelom seksualnim – nasiljima;
- ona je ta koja je često prisiljena prodavati svoje tijelo (jedino što, katkad, posjeduje!) koje drugima služi kao predmet užitka i koristi kao izvor zarade.

No, najveće poniženje i bijeda za jednu ženu jest kada ju se prodaje i kupuje.

Prostitucija nije nova pojava, ali novo je to da ta globalna trgovina iskorištava krajnje siromaštvo i ranjivost mnogih žena i maloljetnih iseljenica. One su postale ropkinje 21. stoljeća: prevarene, porobljene i bačene na pločnike ili u noćne lokale. "Prostitutke" su jedan od nebrojenih primjera nepravedne diskriminacije koju je ženama nametnulo današnje društvo konzumerizma iz kojega nitko od nas nije isključen.

I papa Benedikt XVI. – u prigodi obilježavanja Dana iseljenika – podsjeća da je među iseljenicima sve više žena te da su one sve više žrtve izrabljivanja, da je prijeko potrebno znati "čitati znakove vremena tumačeći ih u svjetlu evanđelja". On nam kaže da "među, danas prepoznatljivim znakovima vremena svaka-ko se ubraja i selilaštvo" gdje "feminizacija" te pojave, u nekim slučajevima, dovodi do izrabljivanja i ropstva u kojemu "ima žena i djevojaka koje su predodređene da ih se isko-

rištava na polju rada, gdje se s njima postupa kao s ropkinjama, a, nerijetko, i u seksualnoj industriji.¹¹

Trgovanje ropkinjama: žene i maloljetnice na prodaju

Početakom 80-ih godina, kao posljedica stalnih ekonomskih teškoća u zemljama u razvoju i nakon pada Berlinskog zida, na tisuće je žena emigriralo u bogate europske zemlje u potrazi za poslom i boljom kvalitetom života. Mnoge od tih siromašnih i jadnih žena, koje su ilegalno emigrirale, postale su plijenom međunarodnih i transnacionalnih kriminalnih organizacija povezanih sa seksualnom industrijom. Ni Italija nije bila izuzeta iz te pojave. Štoviše, postala je zemlja "tranzita" i "odredišta" za tisuće žena koje se kupuju i prodaju kao roba.

Teško je utvrditi broj žena koje su bile žrtve te trgovine. Prema posljednjem izvješću organizacije Save the Children, objavljenom 22. kolovoza 2008., kaže se da u čitavom svijetu ima oko 2,7 milijuna žrtava trgovine ljudima, od čega 80 posto čine žene i djeca. U jednom UN-ovu izvješću, pak, govori se čak o četiri milijuna žena kojima se trgovalo iz jedne zemlje u drugu, ali i unutar iste države.

Samo u Europi, prema podacima Međunarodne selilačke organizacije, svake godine iz istih razloga cirkulira ili se prebaci iz jedne zemlje u drugu 500.000 žena i djece. I u Italiji postoji visok postotak žrtava. Smatra se da danas između 50 i 70 tisuća žena iz Istočne Afrike, Latinske Amerike i Istočne Europe, žive i rade na ulicama talijanskih gradova i sela, odnosno u noćnim lokalima. Od toga 30 do 40 posto čine maloljetnice između 14 i 18 godina. Budući da borave u Italiji bez do-

kumenata, koje su im oduzeli izrabljivači, te u zemlji borave ilegalno, teško je raspolagati točnim statističkim podacima.

Kada je riječ o djevojkama s istoka, kontakt i dovođenje odvija se uvijek preko lažnih zaručnika koji ih najprije zavedu ljubavnim izjavama, a onda podjarme dok je u slučaju Nigerijki praktično dovođenje žrtve povjerenom "mamanama", odnosno, ženama iz Nigerije koje su u pravilu od izrabljivanih žena postale izrabljivači. One ih uče radu na ulici, provjeravaju ih, dodjeljuju im dio pločnika koji će biti njihov radni prostor, ubiru prihod, kažnjavaju ih u slučaju da se pobune i, prije svega, podjarmljuju ih *voodoo* obredima, to jest crnom magijom, čime se nad žrtvama vrši pravo psihološko nasilje.

Danas na seksualnom tržištu vlada veliko natečajstvo zbog velike potražnje: za jednu običnu uslugu u automobilu Afrikanke traže 10 – 15 eura, djevojke s istoka ne manje od 25 eura. Da bi pokrile dug od 50, 60, 70 tisuća eura, koliki je iznos naveden u ugovoru, sklopljenom bez njihova znanja, s novim trgovcima robljem, afrička djevojka mora pružiti barem 4.000 seksualnih usluga. Pored tog početnog duga ona mora platiti i mjesečne troškove: 100 eura za hranu, 250 eura za smještaj, 250 eura za radno mjesto kao i troškove odijevanja, prijevoza te kupnju osobnih potrepština.

Lanac ropstva

Simbol svakog ropstva jest i uvijek će biti lanac kao sredstvo kojim se osobi oduzima slobodu djelovanja da bi ju se podvrglo tuđoj volji. I kao što lanac čine mnoge karike, tako je i s lancem novih oblika ropstava dvadeset prvog stoljeća. Karike imaju imena, a to su imena žrtava i njihove bijede, zatim izrabljivača s njihovim ogromnim zaradama,

11 Poruka Benedikta XVI. za Svjetski dan selilaca i izbjeglica (studeni 2006.).

klijenata s njihovim frustracijama, društva s njegovim obiljem i pomanjkanjem vrijednosti, vladâ s njihovim sustavima potkupljivosti i zavjereništva (sudioništva), Crkava i svakog vjernika, uključujući tu i redovnike s njihovom šutnjom i ravnodušnošću.

Trgovci

Postoji organizirana mreža trgovaca, mafijaškog kova, žena i muškaraca, koji uspostavljaju kontakt s tim žrtvama u njihovim zemljama, gdje su obitelji siromašne i brojne, a mladi bez nade. Iskorištavajući ekonomsko-društvenu situaciju, novi porobljivači prevare te žene i njihove obitelji obećanjima o dobro plaćenu poslu. Zatim se, kao što se to događa sa svim žrtvama kriminalnih organizacija, žene na razne načine ilegalno prebacuje u Europu zahvaljujući, također, podmitljivosti i orlaštva zaposlenika i službenika u veleposlanstvima, useljeničkih ureda, zračnih luka, putničkih agencija, vlasnika apartmana i hotela te taksista. Zarade su ogromne, rizik ograničen, a svijet zločina cvate uništavajući život tolikih žena i maloljetnika.

Nakon dolaska u Italiju, nakon višetjednog ili višemjesečnog putovanja zrakoplovom, brodom, vlakom, a odnedavna i pješke kroz saharску pustinja, u slučaju Nigerijki, tim se ženama odmah oduzimaju dokumenti, koji su i inače u pravilu lažni ili krivotvoreni, te one tako gube svoje ime, identitet i slobodu. One naprosto više ne znaju tko su. Kolike samo žene svakoga dana zatrudne tijekom tih putovanja, jer ih svi mogu "koristiti", a mnogo je i djece koja se rode tijekom tog putovanja kroz pustinja pa tako ne mogu dobiti rodni list.

Opasnosti na cesti

Kada konačno stignu u Italiju, osim što žive u potpunoj podjarmljenosti trgovcima i *mamanama* i u potpunoj ilegal-

nosti, te su žene suočene sa svim opasnostima koje nosi ulica: zlostavljanja i izrabljivanja, prometne nesreće i ubojstvo. Više od stotinu djevojaka svake godine na našim ulicama smrtno strada od klijenata, manijaka i samih trgovaca zbog obračuna i osvete². Tko uopće može izračunati broj žena koje su umrle tijekom napornih putovanja zemljom ili morem? Pustinja i more su postali nova groblja mnogih žrtava toga ropstva³.

Osim toga, ogromna je opasnost od zaraze AIDS-om (10 – 15 posto žena je HIV pozitivno), a velik je i broj neželjenih trudnoća koje završavaju pobačajem. Svaka djevojka s istoka počini u prosjeku tri do četiri pobačaja dok za afričku ženu, koja smatra majčinstvo najvećom vrijednošću, pobačaj nije samo prekid života koji se trebao roditi, nego ubojstvo jedne kulture. Mnogo je i onih koji pate od duševnih poremećaja te opsjednutih *voodoo* obredima i stalnim prijetnjama odmazdom njihovim obiteljima koje žive daleko. Ti su obredi pravo i smrtonosno psihološko nasilje.

Žrtve: predmeti ili osobe?

Na ulici "prostitutka" potpuno gubi svoj psihofizički identitet, svoje osobno dostojanstvo, svoju slobodu izbora; doživljava da se s njom postupa kao s predmetom, robom; mora se suživjeti s time da ilegalno boravi u tuđoj zemlji i trpjeti prijezir i odbačenost od društva i kulture. Ostaje joj samo jedno: prodavati seksualne usluge premda od te zarade njoj samoj ne ostaje ništa ili vrlo malo.

2 Govori se da je između 2003. i 2005. godine oko dvije stotine djevojaka ubijeno ili im se izgubio svaki trag.

3 Jedna je mlada majka ispriopijevala da se tijekom putovanja morem od Maroka do Senegala brod s 52 osobe prevrnuo i da su se spasile samo tri žene tako što su se bacile na greben i time izbjegle sigurnu smrt u morskim valovima.

Seksualno izrabljivanje nagrđuje osobu, oduzima joj njezine duboke vrijednosti i razara njezino biće, njezinu ženstvenost, njezino samopoštovanje, shvaćanje ljubavi i darivanja, njezinu nutarnju ljepotu, snove u vedru budućnost. Često boraveći na ulici, osoba poprimi "ratoborno" ponašanje, tipično za samoobranu, koje se manifestira u vici, vulgarnosti, nasilju i agresivnosti. Njezina je stvarnost u znaku mnogih proturječnosti: osjeća se traženom i željenom od "klijenata", a isto tako osuđenom i odbaćenom od potrošačkog društva blagostanja. Živi u samoći i izolaciji i nosi u sebi veliki osjećaj krivnje i stida. Veoma teško ponovno stječe ravnotežu i sklad.

Potražnja pridonosi ponudi: konzument

U lancu ropstva trećeg tisućljeća konzument/klijent je zacijelo jedna od najčvršćih karika jer podupire i jača seksualnu industriju.

Unatoč društveno-gospodarskom razvoju bogatih zemalja, zahvaljujući kojem je žena stekla veliku emancipaciju i postala neovisna, samodostatna, stručna a ne više pasivno podložna muškarcu, muškarac, naprotiv, nije prošao isti put razvoja i oslobođenja te je ostao usidren u svojim stavovima dominacije, moći i traženja užitka. Napose na polju odnosa i afektivnosti, muškarac je radije odabrao prečac s maskulističkim odnosima u kojem mu druga strana ne će proturječiti i koji nisu zahtjevni. Muškarac namjerno bira plaćeni seks jer ga sugovornica, žena, ne zanima, ne postoji, ne smatra je osobom, nego samo predmetom na kojem će liječiti vlastite frustracije.

U tome razvoju seks je banaliziran: ne smatra ga se više uzajamnim darom, inter-personalnom komunikacijom, afektivnim odnosom, već je postao pravi probitačni biznis. Izrabljivači, prema tome, igraju na kartu ljudske

konstante ponude i potražnje. Ako je toliki broj "prostitutki" na našim ulicama, koje su prisiljene prodati vlastito tijelo, to je zato jer postoji velika potražnja. Siromašna, nezaštićena žena, bez dokumenata i bez domovine, postala je odgovor na tu potražnju.

Klijenti su obično osobe između 18 i 65 do 70 godina života, svih društvenih slojeva i položaja, koje redovito koriste usluge i zlorabljuju te ropkinje ulice. Od toga su 70 posto oženjeni muškarci ili oni koji žive u izvanbračnoj zajednici. Na žalost, malo se zna i govori o onima koji svake noći traže "prostitutku", koriste je i zatim bace, kao smeće, povodeći se za onim što nam svakodnevno naše potrošačko društvo predlaže: "Iskoristi i baci!" Tu pojavu treba više promatrati kao ozbiljan problem muškaraca nego kao problem žena.

Odgovori društva

Kako pomoći tim ženama da izađu iz toga tunela smrti? Što nudi naše društvo, naše zakonodavstvo u Italiji?

Što se tiče žene, naše postojeće zakonodavstvo nudi tri rješenja:

- Suzbijanje, kojim se želi iskorijeniti ilegalni boravak djevojaka, putem racija na ulicama, dekreta o izgonu i smještanja žrtava u centre za privremeni boravak gdje čekaju prisilnu masovnu repatrijaciju. Riječ je o dramatičnom i s psihološke strane pogubnom rješenju za djevojke koje se vraćaju kući praznih ruku i stigmatizirane kao "prostitutke". Mnoge su od njih HIV pozitivne i u domovini nemaju mogućnost za prikladno liječenje.

- Povratak u domovinu za one koje se žele dragovoljno vratiti kući kako bi se oslobodile izrabljivanja. Njima se nudi pomoć i plaćena avionska karta, kao i financijska pomoć za projekte reintegracije u sredinu iz koje dolaze.

• Reintegracija u talijansko društvo – primjenom čl. 18 jedinstvene povelje o useljencima (D. L. 286/98) kojom se jamči boravišna dozvola u trajanju od 6 mjeseci, a koja se, iz socijalnih razloga, može obnoviti onima koji:

- napuste ulicu
- prokažu zlostavljače
- prihvate društvenu reintegraciju u nekoj od obiteljskih kuća.

Proročka uloga redovničkog života

Zašto bi se redovnici i redovnice trebali baviti osobama s ruba društva? Zašto trebaju preuzeti brigu za one koje se smatra otpadom našega društva? Zašto se trebaju zanimati za žene uvezene iz različitih zemalja, osobito radi spolnog izrabljivanja? Nije li to zadaća i dužnost državnih institucija? Odgovor nam daje proročka uloga onog *sequela Christi* u svjetlu evanđelja i posebnih karizmi naših zajednica. Redovnički je život, zbog toga, izraz proročke zadaće koju je Krist povjerio Crkvi. I Krist poziva i šalje nas redovnice i redovnike, kao nekoć proroke, "na slobodu pustiti potlačene" (*Iz* 61, 1; *Lk* 4, 18). Naši su utemeljitelji i utemeljiteljice bili proročke osobe koje se nisu bojale stvaralački odgovoriti na potrebe svoga vremena koristeći, kao nekoć njihovi utemeljitelji, svu svoju "maštovitost ljubavi". Od nas se redovnica traži da sve više budemo svjesne svoje proročke uloge kako bismo u punini živjeli svoj poziv i poslanje. Danas smo pozvane preispitati svoje odluke, svoje organizacije, svoje sigurnosti, svoj ugled kako bismo stale uz one koji su na margini društva. Sklopiti istinski pakt sa siromašnima je novi izazov prave i proročke redovničke dimenzije. Taj su izazov mnoge zajednice već odabrale i odlučno mu se i hrabro posvetile.

Stoljećima su redovničke zajednice imale glavnu ulogu kada bi se javile urgentne potrebe, i to još i prije nego bi mjerodavne vlasti postale svjesne određenih društvenih nedaća. Utemeljitelji i utemeljiteljice, pozorni na potrebe svoga vremena, osnovaše redovničke obitelji da bi aktualizirali evanđeoski nauk: "Bio sam gladan, bolestan, utamničen, stranac..." (*Mt* 25,31-46). Sâmu su prisposobu o dobrom Samarijancu provodili u djelo mnogi utemeljitelji. Krist je, naime, naviještao kraljevstvo pravde, mira i bratstva, ozdravljao je i oslobađao od svake vrste bolesti, grijeha i ropstva, prokazivao je društvene grijeha i osuđivao diskriminacije i izrabljivanja stavljajući uvijek u središte osobu – samu preljubicu, koju se smatralo grješnicom, osobu s njezinim dostojanstvom i nepovrjedivošću.

Odgovori redovnika i redovnica:

Kao odgovor na taj problem, redovničke su zajednice devedesetih godina, zajedno s dijecezanskim caritasima i dragovoljačkim udrugama, prve uočile tu pojavu te pružile alternativna rješenja. Redovnice su odmah tim mladim žrtvama, koje su se pobunile protiv svojih izrabljivača i tražile pomoć, stavile na raspolaganje svoje prostorije u kojima su stvorene obiteljske zajednice i u kojima im je pružena pomoć i utočište te prilika za novi početak. Talijanska unija viših redovničkih poglavarica (USMI), s posebnim uredom nazvanim Trgovanje ljudima, koji je pokrenut 2000., koordinira dragocjenu i zahtjevnju službu u koju je uključeno 250 redovnica iz 70 zajednica, koje u Italiji rade na tome području formirajući i informirajući, podupirući i potičući, bodreći i povezujući tu mrežu rada. Rad zajedničkim snagama naša je snaga. Služenje na taj način postaje tako izraz nove "maštovitosti ljubavi" koja je također

"proročka intuicija" i plod novog "ženskog genija". To se služenje sprovodi kroz sljedeća područja:

- na ulici u zajedništvu sa župnim skupinama gdje se uspostavlja prvi kontakt sa žrtvama ulice;
- u centrima za slušanje gdje je moguće bliže se upoznati s problemima s kojima se suočavaju žene koje traže pomoć te pomoći u njihovu rješavanju;
- u prihvatilišnim zajednicama prve i druge razine za sprovedbu projekata društvene reintegracije;⁴
- kroz duhovnu pomoć kojoj je cilj pomoći osobi da ponovno otkrije bogatstva vlastite vjere i kulture te ponovno stekne samopouzdanje i izliječi duboke rane prouzročene doživljenim iskustvom⁵;
- kroz stručnu izobrazbu koja uključuje tečajevе stranih jezika i obučavanje za obavljanje raznih poslova;
- kroz pravnu pomoć kojom se tim omogućuje ženama da prikupe sve dokumente koji su im potrebni da bi se oslobodile svoga ilegalnog statusa i ishodile boravišnu dozvolu⁶;

4 Redovnice vode stotinjak obiteljskih kuća u kojima se realiziraju projekti ljudske, društvene i zakonske reintegracije. U mnogima od njih omogućen je prihvat majki s djecom ili trudnica kako bi ih se zaštitilo i spasio dar novog života.

5 Neke su redovnice zauzete u osjetljivoj službi duhovnog ozdravljenja pomažući mladim djevojkama prebroditi traume i rane koje nose u sebi. To se čini pomoću molitve i slušanja Božje riječi koja pomaže ženi da ponovno otkrije vlastito dostojanstvo i vjeru. Mnoge osjećaju snažano krivnju te stoga osjećaju potrebu za pomirenjem s Bogom, samima sobom i svojim obiteljima.

6 Primjenom čl. 18 jedinstvene povelje o useljenicima D. L. 286/98. Od 1998., kada je spomenuti čl. 18 toga zakona stupio na snagu, izdano je više od 5.000 boravišnih dozvola.

• kroz suradnju s veleposlanstvima kako bi se ishodili osobni dokumenti⁷;

- putem kontakata s klauzurnim samostanima za molitvenu potporu za "sestre noći i ulice"; (*Ako Gospodin kuće ne gradi, uzalud se mučimo...*)
- kroz suradnju različitih redovničkih zajednica kako bi se odgovorilo na nove potrebe;
- sudjelovanjem na nacionalnim i međunarodnim susretima kako bismo bili glas onoga koji nema pravo glasa, kako bismo snažno i odvažno pokazali izrabljivanje žena i maloljetnika i skrenuli pozornost mjerodavnih vlasti te ih tako potaknuli da pruže prikladne odgovore na taj problem.

Ostale inicijative ostvarene u suradnji UISG-a/USG-a⁸ s Caritasom i različitim nevladinim organizacijama:

- izrada priručnika za formaciju za redovničke zajednice, sjemeništa, škole, župe i različite grupe, na šest jezika: engleskom, talijanskom, španjolskom, francuskom, portugalskom, poljskom i rumunjskom koji je priredila grupa JPIC (UISG/USG);
- tjedni posjeti centru za privremeno zadržavanje u Ponte Galeriji u Rimu (koji je sada pretvoren u centar za utvrđivanje identiteta i izgon), koje sprovodi skupina redovnica različitih nacionalnosti i iz različitih zajednica koje pružaju pastoralnu pomoć ženama koje čekaju izgon iz zemlje; centar može primiti 180 žena i jednako toliko muškaraca;
- tečajevi formacije za redovnice sprovedeni od 2004. do 2008. u različitim zemljama koje

7 Od početka naše suradnje putem odsjeka Trgovanje ljudima nigerijsko je veleposlanstvo izdalo više od 3.500 putovnica što je prema spomenutom čl. 18 uvjet da bi se pristupilo izdavanju boravišne dozvole.

8 Međunarodna unija viših redovničkih poglavarica (UISG), Unija viših redovničkih poglavara (USG).

su najviše pogođene tom pojavom: Italiji, Nigeriji, Albaniji, Rumunjskoj, Tajlandu, Dominikanskoj Republici, Brazilu, Filipinima, Portugalu i Južnoafričkoj Republici;⁹

- posjet Nigeriji – u srpnju 2007., prigodom otvaranja prvog prihvatilišta u Benin Cityju (koji je kao dar talijanske biskupske konferencije izgrađen od sredstava izdvojenih iz poreza 8 x 1000¹⁰, a vode ga redovnice u Nigeriji), organizirano je putovanje izaslanstva u kojemu je bilo 14 redovnika i laika, a cilj je bio uspostaviti izravan doticaj sa stvarnošću zemlje koja je izložena najvećem riziku kada je riječ o trgovini novim ropkinjama, posebno po pitanju spolnog izrabljivanja; nedavno je otvorena izložba fotografija o Nigeriji koja svjedoči o tome zajednički proživljenom iskustvu;

- međunarodni seminar za 33 redovnice iz 26 zemalja koji je u listopadu 2007. u Rimu organizirao USMI u suradnji s američkim veleposlanstvom pri Svetoj Stolici radi stvaranja mreže komunikacije i rada među redovnicama koje djeluju u zemljama podrijetla, tranzita i odredišta; na završetku toga seminara pokrenuta je nova mreža pod nazivom *International Network of Religious Against Trafficking in Person* (INRATIP), te je upućena izjava svih sudionica koja je već prevedena na različite jezike.

80

Rad u mreži naša je najveća snaga

Svjesne bogatstva naših karizmi ljubavi i stvarnosti naše prisutnosti u svim dijelovima svijeta, uspostavile smo kontakt s nekim redovničkim konferencijama zemalja iz kojih žrtve dolaze, osobito s onom u Nigeriji¹¹ i iz zemalja istočne Europe kako bi se ost-varila puna sinergija. Naša mreža i naše specifične karizme od velike su pomoći, napose u sprječavanju egzodusa mnogih mladih djevojaka prema "obećanoj zemlji" kao i u pružanju primjerene pomoći onima koje su napustile svoju domovinu i koje su bespomoćne.

Posljednjih je godina učinjeno mnogo na tome da se dadne pravo glasa, zaštita i nada mnogim obespravljenim ženama. Ipak ostaje još mnogo za učiniti kako bi se prekinuo taj novi i nevidljivi lanac i ponovno vratilo dostojanstvo tolikim ženama, žrtvama ili potencijalnim žrtvama trgovine ljudima. To će se postići jedino:

- objedinjavanjem naših snaga radi postizanja bolje komunikacije i suradnje s vladama, nevladinim organizacijama, caritasima i različitim organizacijama religijskog obilježja da bismo bili djelotvorniji u iskorjenjivanju toga ropstva otklanjajući korupciju, nezakonite zarade, ali prije svega radeći na suzbijanju i smanjivanju velike potražnje milijuna klijenata za plaćenim seksom;
- radeći u mreži sa zemljama podrijetla žena i maloljetnica, postaje jedan strateški savez; naša uloga i djelovanje u zemljama podrijetla i odredišta može biti djelotvorna samo ako se

9 Inicijativu je dalo američko veleposlanstvo pri Svetoj Stolici, financira ih američki državni odsjek, a organizira Međunarodna iseljenička organizacija (MIO) u suradnji s UISG-om i USMI-jem. Druga dva tečaja organizirale su i financirale udruge u Poljskoj i Keniji.

10 Porez nazvan *Otto per mille*, odnosno 0,08% prihoda od poreza na dohodak fizičkih osoba koji talijanski porezni obveznici izdvajaju po vlastitom izboru za državu ili jednu od šest vjerskih zajednica. (*op. pr.*)

11 God. 2000. USMI je poslao tri sestre nigerijske redovničke konferencije da dođu u Italiju kako bi se osobno uvjerile što se događa tisućama mladih djevojaka iz njihove zemlje koje se izrabljuje na našim ulicama. Iskustvo je bilo veoma bolno, ali vrlo djelotvorno jer je pomoglo da i sestre iz Afrike postanu svjesna tog problema i uključe se u njegovo rješavanje.

provodi u uskoj suradnji s mjesnom Crkvom, karitativnim organizacijama i redovničkim zajednicama.

Ta suradnja ima za cilj:

- razmjenu informacija radi boljeg shvaćanja i suzbijanja te pojave od obiju strana tako da se utvrde nove strategije intervencije;
- promicati široku kampanju kako bi se spriječio egzodus mladih iz njihovih obitelji, škola i župa prema "obećanoj zemlji";
- pronalaziti i zaštititi obitelji žrtava od eventualnih ucjena i prijetnji izrabljivača;
- prihvatiti i pratiti u društvenoj reintegraciji pomoću *ad hoc* projekata one mlade žene koje se dragovoljno odluče vratiti u domovinu;
- pružiti pomoć velikom broju žrtava bez dokumenata koje dolaze iz europskih zemalja; pritom treba znati da je 10 - 15% onih koje se vraćaju kući zaraženo virusom HIV-a.

Suradnja između zemalja podrijetla i odredišta

- pomoći mjesnim Crkvama, svećenicima i redovnicima kako bi ostavili po strani razlike te radili zajedno u školama i župama te u skupinama s mladima provodili kampanju radi pružanja informacije radeći tako na sustavnom sprječavanju tih pojava;
- uz pomoć financijskih projekata suočiti se s pojavom masovnog izгона iz zemlje pomažući žrtvama kako bi se vratile u svoje obitelji i ponovno uključile u društvo;
- vršiti pritisak na odgovorne u crkvenim institucijama zemalja pogođenih trgovinom ljudima kako bi preuzele odgovornost hrabro prokazujući tu društvenu ranu kao što su to 2002. učinili nigerijski biskupi pastoralnim pismom *Vratiti dostojanstvo nigerijskim ženama*;
- boriti se za pravično zakonodavstvo protiv

trgovine i trgovaca i uporno tražiti da se važeći zakoni dosljedno primjenjuju.

Neki konkretni prijedlozi za zemlje odredišta:

Nаша je velika želja i zadatak raditi u sinergiji, a to napose znači:

- uključiti svećenike i muške redovničke zajednice u tu važnu službu; njihova je suradnja nenadomjestiva napose u formaciji mladih, u pružanju pomoći razorenim obiteljima a, još više, u uspostavi kontakta i ozdravljenju "klijenata";
- poticati naše mjesne crkvene zajednice da zauzmu ispravan stav, prvenstveno pred vladinim institucijama kako bi se odlučno i hrabro suprotstavile i suzbijale trgovinu ljudima;
- promicati veću suradnju državnih i privatnih tijela kao i laika i redovnika koji rade na tome polju kako bi se zajedničkim naporima radilo na trajnom iskorjenjivanju trgovine ljudima;
- pokrenuti odgojne programe za mlade i odrasle radi izgrađivanja ispravnog pristupa spolnosti i formacije za autentične ljudske i kršćanske vrijednosti poštivanja svake osobe i njezinih temeljnih ljudskih prava;
- pružiti ispravnu informaciju o toj pojavi i njezinim posljedicama na mlade, obitelji i društvo, uključujući u to roditelje, odgojitelje i suradnike, kako bi se učinkovitije djelovalo na planu ponude i potražnje;
- surađivati s masovnim medijima na pružanju kapilarne i detaljne informacije pomoću učinkovite promidžbene kampanje koja će imati za cilj probuditi svijest o problemu "trgovine ljudima";
- odlučno i hrabro prokazati nepravde prouzročene našim načinima života

koji potiču trgovanje ljudima kao kršenje temeljnih ljudskih prava.

Zaključak: Tko je moj bližnji?

Svi se osjećamo odgovorni za tu veliku društvenu nevolju koja uništava život mnogih nevinih i ranjivih mladih osoba, ali koji razara obitelji te dovodi u pitanje vjerodostojnost i posramljuje same naše kršćanske i građanske zajednice. Svatko od nas ima ulogu koju treba u tome pogledu odgovorno izvršiti u vlastitom djelokrugu: društvene i vjerske vlasti, službenici u javnom sektoru i djelatnici u privatnom sektoru, nastavnici i roditelji, župe i redovničke zajednice, muškarci i žene kojima je na srcu opće dobro utemeljeno na vrijednostima i poštivanju svake osobe. Samo ujedinjavajući svoje snage moći ćemo pobijediti to novo ropstvo 21. stoljeća. Samo zajedničkim i umreženim radom uspjeh ćemo prekinuti nevidljivi lanac trgovanja ljudima, tog zločina protiv čovječstva. Dakle, redovnički život mora biti izraz proročkog poslanja koje je Isus povjerio svojoj Crkvi. Poput prorokâ, današnji redovnici i redovnice također su pozvani i poslani s posebnim poslanjem "da izvede sužnje iz zatvora, iz tamnice one što žive u tami" (Iz 43, 7)

Odgovarajući na pitanja koja pred nas postavlja svijet izložen stalnim promjenama i tražeći pravednost, solidarnost, dostojanstvo i poštivanje pravâ svake osobe, poglavito najslabijih, najranjivijih i nezaštićenih osoba, svi smo pozvani pružiti svoj doprinos. Svojim odgovorima na današnje izazove i nova siromaštva, po kojima postaje vidljivo i vjerodostojno naše poslanje Crkve koja je živa i brižna prema najslabijima i pozorna na odgajanje budućih naraštaja, moći ćemo konkretno živjeti kao Samarijanci trećeg tisućljeća koji se uvijek zapitkuju: "Tko je moj bližnji?" Odgovor ne može biti

drugi osim: – Idi pa i ti čini tako! Idi i gradi mir boreći se protiv svih oblika siromaštva i izrabljivanja. Idi i radi, sestro, kako bi se i kroz tvoj doprinos konkretizirao slogan: Stop trgovanju ljudima! Neka se na našem teritoriju uprisutni miso: Nikada više ropkinje!

USMI, Rim, 2. veljače 2009.

S. Eugenia Bonetti (1939.) misionarka je Družbe Gospe od Utjehe. S. Bonetti je socijalna i prosvjetna radnica. Dvadeset godina radila je u Keniji s djecom i ženama. Od 1991. godine radila je u Torinu u centru za izbjeglice, žene i maloljetnice koji je inicirala njezina družba te time postala prva družba koja je započela s organiziranjem pomoći ženama i maloljetnicama. Od 2000. godine u Rimu pri talijanskoj uniji redovnica koordinira rad oko 250 redovnica iz 70 različitih družbi koje djeluju u stotinjak centara te pomažu ženama i maloljetnicama, žrtvama trgovine ljudima.

Molitva, razmišljanje na Tininu pogrebu

Torino, 23. ožujka 2002.

Draga Tina,

tvoj život koji je naprasno prekinut teško opterećuje naše savjesti. Trebamo tvoje oprostene da bismo smogli snage za nastavak borbe protiv svih oblike ropstva i izrabljivanja.

Molimo oprostene od tvoje kćeri Elise koju si ostavila u Rumunjskoj nekoliko mjeseci nakon njezina rođenja; molimo za oprostene također tvoju majku i sve majke koje oplakuju svoje kćeri koje su došle u Italiju pune nade, a koje je, kao i tebe, snašla okrutna i ponižavajuća smrt.

Tina, oprosti na dvoličnosti našega potrošačkog društva koje se razmeće tehnološkim progresom, a zaboravilo je poštivanje dostojanstva i nepovredivosti osobe.

Oprosti zbog sudioništva naših civilnih vlasti koje omogućuju ili toleriraju to novo ropstvo dvadesetog i dvadeset prvog vijeka i ne žele suzbiti reket i organizaciju trgovaca ljudima dopuštajući da se životi tisuća mladih nezaštićenih žena uništavaju zbog podlih interesa ili sramotnih zarada.

Oprosti snagama reda koje te nisu zaštitile i obranile jer si bila ilegalac bez identiteta i samim tim lišena svojega dostojanstva i slobode.

Oprosti napose onima koji su te, svake noći, tražili, silovali, koristili kao predmet užitka, a potom te ponovno bacali na ulicu kao smeće, surađujući s tvojim mučiteljima i povećavajući njihovu kriminalnu zaradu.

Oprosti vjerskim vlastima koje nisu znale dovoljno snažno vikati o tvojoj boli i prokazati nepravdu tvojega zlorablivanja i tvojega odvođenja u ropstvo. Tijekom svete godine Velikog jubileja uzalud si čekala da se raskinu tvoji okovi i da se za tebe i za sve tvoje drugarice s ulice obistini "godina milosti Gospodnje."

Oprosti zbog držanja tolikih kršćana i pametnjakovića koji su te osuđivali jer si, upravo poput preljubnice iz evanđelja, bila smetnja, kaljala naše ulice i ponižavala naš lažni ponos.

Molim te oprostene u ime svih nas žena jer smo ravnodušno i zavjerenički ignorirali tvoj bolni vapaj i ostavili te "samu" na ulici, da živiš dramu svoje samoće, prijezira, tjeskobe i straha.

Molim te oprostene, Tina, i u ime tvoga ubojice koji je barbarski osakatio tvoje mlado tijelo. Ali, nije samo on odgovoran za tvoju smrt: i prije nego si ubijena, bila si već mrtva. Koliko je samo onih koji su ubili snove i očekivanja dvadesetogodišnje Tine!? Za tu se tvoju smrt osjećamo krivima i odgovornima svi mi: za to zazivamo Božje milosrđe.

Sada ti želimo da počivaš u miru i ljubavi onoga Boga koji je otac svih očajnih, poniženih i prezrenih u povijesti, jer *On silne zbaci s prijestolja, a uzvisi neznatne, On gladne napuni dobrima, a bogate otpusti prazne.* On neka otare svaku tvoju suzu i udijeli ti radost vječnoga mira. Neka tvojoj malenoj Elisi i članovima tvoje obitelji donese utjehu naše molitve, solidarnosti i dioništva u njihovoj velikoj boli. Nama, pak, neka udijeli svijest i zauzetost da branimo i oslobodimo sve ropkinje dvadeset prvog stoljeća. AMEN!